

Les 184 - Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord עָצַר *átzar* [pa'al] Stoppen, aanhouden, arresteren.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	עוֹצֵר otzer	עֲצַרְתִּי <i>átzartie</i>	אֶעְצֹר <i>è'ètzor</i>	אֲנִי
Ik (v)	עוֹצֵרֶת otzèrèt	עֲצַרְתִּי <i>átzartie</i>	אֶעְצֹר <i>è'ètzor</i>	אֲנִי
Jij (m)	עוֹצֵר otzer	עֲצַרְתָּ <i>átzartá</i>	תֵּעָצֹר <i>ta'atzor</i>	אַתָּה
Jij (v)	עוֹצֵרֶת otzèrèt	עֲצַרְתָּ <i>átzart</i>	תֵּעָצְרִי <i>ta'atzrie</i>	אַתְּ
Hij	עוֹצֵר otzer	עָצַר <i>átzar</i>	יַעְצֹר <i>ya'atzor</i>	הוּא
Zij	עוֹצֵרֶת otzèrèt	עָצְרָה <i>átz'ráh</i>	תֵּעָצֹר <i>ta'atzor</i>	הִיא
Wij (m)	עוֹצְרִים otz'riem	עָצַרְנוּ <i>átzarnoe</i>	נֵעָצֹר <i>na'atzor</i>	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	עוֹצְרוֹת otz'rot	עָצַרְנוּ <i>átzarnoe</i>	נֵעָצֹר <i>na'atzor</i>	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	עוֹצְרִים otz'riem	עָצַרְתֶּם <i>atzartèm</i>	תֵּעָצְרוּ <i>ta'atz'roe</i>	אַתֶּם
Jullie (v)	עוֹצְרוֹת otz'rot	עָצַרְתֶּן <i>atzartèn</i>	תֵּעָצְרוּ <i>ta'atz'roe</i>	אַתֶּן
Zij (m)	עוֹצְרִים otz'riem	עָצְרוּ <i>átzroe</i>	יַעְצְרוּ <i>ya'atz'roe</i>	הֵם
Zij (v)	עוֹצְרוֹת otz'rot	עָצְרוּ <i>átzroe</i>	יַעְצְרוּ <i>ya'atz'roe</i>	הֵן

Gebiedende wijs: m: עֲצֹר *atzor*, v: יַעְצְרִי *itz'rie*, meervoud: יַעְצְרוּ *itz'roe*, infinitief: לְעָצֹר *la'atzor*

Opdracht 2: Vervoeg het werkwoord גָּנַב *gánav* [pa'al] Stelen.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	גּוֹנֵב gonev	גָּנַבְתִּי <i>gánavtie</i>	אֶגְנוֹב <i>ègnov</i>	אֲנִי
Ik (v)	גּוֹנֵבֶת gonèvèt	גָּנַבְתִּי <i>gánavtie</i>	אֶגְנוֹב <i>ègnov</i>	אֲנִי
Jij (m)	גּוֹנֵב gonev	גָּנַבְתָּ <i>gánavtá</i>	תֵּגְנוֹב <i>tignov</i>	אַתָּה
Jij (v)	גּוֹנֵבֶת gonèvèt	גָּנַבְתָּ <i>gánavt</i>	תֵּגְנֹבִי <i>tignevie</i>	אַתְּ
Hij	גּוֹנֵב gonev	גָּנַב <i>gánav</i>	יַגְנוֹב <i>yignov</i>	הוּא
Zij	גּוֹנֵבֶת gonèvèt	גָּנַבָּה <i>gánváh</i>	תֵּגְנוֹב <i>tignov</i>	הִיא
Wij (m)	גּוֹנְבִים gon'viem	גָּנַבְנוּ <i>gánavnoe</i>	נִגְנוֹב <i>nignov</i>	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	גּוֹנְבוֹת gon'vot	גָּנַבְנוּ <i>gánavnoe</i>	נִגְנוֹב <i>nignov</i>	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	גּוֹנְבִים gon'viem	גָּנַבְתֶּם <i>gnavtèm</i>	תִּגְנוֹבוּ <i>tignevoe</i>	אַתֶּם
Jullie (v)	גּוֹנְבוֹת gon'vot	גָּנַבְתֶּן <i>gnavtèn</i>	תִּגְנוֹבוּ <i>tignevoe</i>	אַתֶּן
Zij (m)	גּוֹנְבִים gon'viem	גָּנְבוּ <i>gánvoe</i>	יִגְנוֹבוּ <i>yignevoe</i>	הֵם
Zij (v)	גּוֹנְבוֹת gon'vot	גָּנְבוּ <i>gánvoe</i>	יִגְנוֹבוּ <i>yignevoe</i>	הֵן

Gebiedende wijs: m: גּוֹנֵב *gnov*, v: יַגְנִי *ginvie*, meervoud: יַגְנוּבוּ *ginvove*, infinitief: לְגַנוֹב *lignov*

Opdracht 3: Geef de uitspraak en de vertaling

Wat is het telefoonnummer van de politie? (100)

מָה מִסְפַּר הַטֵּלְפּוֹן שֶׁל הַמְשַׁטְרָה?
máh mispar hattèlèfon shèl hammishtaráh?

הַצִּילּוּמִים שֶׁל הַתְּאוּנָה הָיוּ מְזוּזָעִים
hatziloemim shèl hate'oenáh hayoe m^ezazaziem

De beelden van het ongeluk waren schokkend

הַמְשַׁטְרָה עָצְרָה אֶמֶשׁ כִּי־ס
hammishtaráh atzráh èmèsh kayás

De politie arresteerde gisteravond een zakkenroller

הַמְשַׁטְרָה בָּאָה מְאוּחֵר לְמִקוֹם הַשּׁוֹד
hammishtaráh bá'áh m^eoechár limqom hashod

De politie kwam [te] laat op de plaats [van de] beroving

שׁוֹטְרֵי מַג'ב שׁוֹמְרִים עַל שְׁעַר נְשָׁכֶם
shotre magav shom'riem al sh^e'ar sh^echèm

Grenspolitie-agenten bewaken de Damascus-

poort (richting Sicheem/Nabloes en Damascus)

(שְׁעַר sh^e'ar is de constructievorm van שָׁעַר sha'ar)

אֲנִי צָרִיךְ [צָרִיכָה] מְשַׁטְרָה דְחוּפָּה
anie tzárich [tzáricháh] mistaráh dáchoef

Ik (m, v) heb dringend politie nodig

De politie verhindert een moord

הַמְשַׁטְרָה מוֹנְעֵת רֶצַח
hammishtaráh mona'at r^etzach

Help! Mijn auto is gestolen!

עֲזְרָה! הַמְכוּנִית שְׁלִי גּוֹנְבָה!
èzráh! hammechoniet shelie g^enoeváh!

(ganoev → g^enoeváh; zie [les_05](#) Klinkerwetten 8)

הַמְשַׁטְרָה עָצְרָה שְׁנֵי סְכִינָאִים
hammishtaráh atzráh sh^ene sakina'iem

De politie arresteerde twee messentrekkers

אִם-יְהוֹה לֹא-יִשְׁמַר-עִיר, שְׂאוּ שְׂקֵד שׁוֹמֵר
(Psalm 127:1) im YHWH lo yishmor ier, sháw sháqad shomer

Indien God niet [de] stad zal bewaken, tevergeefs bewaakte [beijverde] [de] wachter

Zie Efemeride 072 van dr. Piet van Midden,

<https://videocollege.uvt.nl/Mediasite/Play/63cbcc13b8cc4968af9d5dffe79abd4d1d>

Les 185 – Judaïca 44 – Besnijdenis en Vrijkopen van de eerstgeborene

Een besnijdenis, bij mannen en jongens, is het verwijderen van de voorhuid van de penis of een gedeelte ervan.

Medisch gezien een kleine ingreep, die wordt toegepast bij een te nauwe voorhuid, waardoor het velletje, dat de eikel bedekt niet kan worden teruggeschoven. Dit belemmert het schoonmaken, kan moeilijkheden geven bij plassen of pijn veroorzaken bij geslachtsgemeenschap.

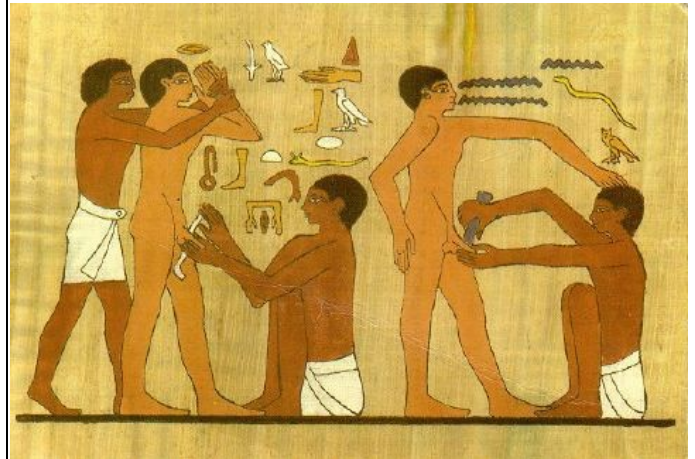
Besnijdenis van jongens is een oud gebruik, ook in de dagen van Abraham was het niet nieuw. De Egyptenaren en andere semitische volken pasten het toe, zoals afgebeeld. In Engelstalige landen werd besnijdenis eind 19^e eeuw een gebruikelijke medische procedure. Het percentage jongetjes dat wordt besneden is sindsdien afgenomen.

Ook in grote delen van Afrika en Azië, waaronder Korea, wordt besnijdenis toegepast, evenals bij enkele groepen Australische Aboriginals, Polynesiërs en Indianen. Religieus gezien is het een teken van het tot een bepaalde religie behoren.

Joodse jongetjes worden besneden wanneer ze acht dagen oud zijn. Het is een teken van Gods verbond en markeert de Joodse identiteit. Een jongetje mag alleen worden besneden wanneer hij een Joodse moeder heeft, om de eenvoudige reden dat je nooit helemaal zeker weet wie de vader is. Het is niet een ritueel dat kan worden uitgesteld tot de jongen zelf kan beslissen.

De besnijdenis is een instelling van God zelf. Hij gaf Abraham de opdracht zichzelf en alle mannen en jongens van zijn familie te besnijden. Dat gebeurt op de achtste dag na hun geboorte, als er geen medische bezwaren zijn, door een deskundige, de *moheel*, terwijl de *sandek* het kind op schoot houdt tijdens de besnijdenis. Uiteraard huilt de baby bij de besnijdenis, maar na de ingreep krijgt hij een slokje wijn. Bijna altijd houdt hij daarna op met huilen, waaruit je kunt afleiden dat de pijn niet zo hevig is. Na de besnijdenis volgt een feestelijke maaltijd, wegens het vervullen van een gebod, *mitzwah*. Waarom op de achtste dag? Het kan er op duiden dat de achtste dag boven het alledaagse van de zeven dagen van de week uitstijgt. Een andere reden is dat op de achtste dag na de geboorte de besnijdenis medisch gezien de minste risico's met zich meebrengt.

Voor **moslimjongens** is besnijdenis niet verplicht maar wel gebruikelijk. Dat gebeurt dan soms na de geboorte, maar in elk geval voor

Besnijdenis van volwassenen, gevonden op de muren van de graven van Ankhmahor, Sakkara (Saqqarah), Egypte. Het is de oudste illustratie van de besnijdenis. (Bron: www.circlist.de/beschneidung.jpg, via commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=842429; ingekleurd)

het dertiende levensjaar. In Nederland worden jaarlijks rond de 5000 jongens, meestal rond het vierde levensjaar, besneden door een gespecialiseerde arts in een van de tien Besnijdeniscentra. Erna volgt een familiefeest, waar geld de pijn verzacht.

De lijn van de Joodse besnijdenis naar de islamitische besnijdenis is niet geheel duidelijk. Er kan een lijn lopen van Ismaël naar de Arabische volken. De Koran maakt geen melding van besnijdenis, maar adviseert wel 'de godsdienst van Abraham te volgen', en die liet zich besnijden.

Besnijdenis en gezondheid

Er bestaan diverse medische onderzoeken naar de relatie tussen gezondheid en besnijdenis:

♦ Canadese onderzoekers vonden duidelijke aanwijzingen, dat besneden mannen minder kans hebben op SOA's en prostaatkanker, zie

Vorbereidingen voor een Joodse besnijdenis

www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4529725,00.html

♦ Het risico van complicaties bij besnijdenis is het kleinst bij besnijdenis net na de geboorte, vergeleken met besnijdenis op wat oudere leeftijd, zie www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4520280,00.html

♦ Uit diverse onderzoeken is gebleken, dat besneden mannen minder risico hebben op het oplopen en verspreiden van HIV/AIDS. De WHO adviseert dit dan ook, met name in Afrikaanse landen waar de mannen wat losbandig leven. Zie

en.wikipedia.org/wiki/Circumcision_and_HIV en zoek op de website van de www.who.int.

♦ Er zijn aanwijzingen dat besneden mannen minder kans hebben op een bepaalde vorm van het herpesvirus en op prostaatkanker. Zie www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4529725,00.html en NIW 16 maart 2012.

Toch zijn er landen die besnijdenis willen verbieden, omdat men het als 'seksueel geweld' of een verminking van het lichaam beschouwt, of als een ingreep waarvoor het kind geen toestemming heeft gegeven (en hoe zit het dan met vaccinaties?).

Soms stelt men jongensbesnijdenis gelijk met meisjesbesnijdenis – maar dat laatste is een verminking en onderdrukking van vrouwen. Indien de besnijdenis tot een trauma zou leiden, zou een-derde van alle mannen op de

wereld een trauma hebben.

In Nederland acht de KNMG besnijdenis op andere dan medische gronden niet te rechtvaardigen. Besnijdenis op religieuze gronden zou in strijd zijn met het recht op autonomie en het recht op lichamelijke integriteit van het kind. Anderzijds is besnijdenis op religieuze gronden verbonden met de vrijheid van godsdienst, vastgelegd in de grondwet en internationale verdragen.

'De traditie van het besnijden van jonge kinderen is al duizenden jaren oud en pogingen om deze traditie te verbieden zijn niet nieuw. In de tweede eeuw verbood Antiochus IV Epiphanes besnijdenis als onderdeel van de systematische vernietiging van het Joodse geloof', schreef mr. Geert-Jan Knoops in het NIW van 3 augustus 2012.

Onbesnedenen

In het Hebreeuws worden baby-jongetjes die niet zijn besneden *areliem* עֲרֵלִים genoemd. Deze kinderen hebben geen *briet milah* gekregen en hebben dus geen deel aan het verbond met Abraham.

De voorhuid, die besneden wordt, heet orlah עֲרֵלָה

'Maar hij die mannelijk en onbesneden is, van wie het vlees van zijn voorhuid niet besneden wordt, die persoon moet van zijn volksgenoten worden afgesneden; hij heeft Mijn verbond verbroken' (Genesis 17:14 HSV).

Besnijdenis is het teken van Gods verbond in het lichaam. De *arel*, onbesnedene, mag het paaslam niet eten. (Exodus 12:48).

Sinds de tijd van de profeten heeft de term *areliem* betrekking op alle niet-Joden. In Jesaja 52:1 staat *Ontwaak, ontwaak, bekleed u met uw kracht, Sion, Trek uw mooiste kleren aan, Jeruzalem, heilige stad! Want voortaan zal in u geen onbesnedene of onreine meer komen.*

In het Nieuwe Testament staat, dat dat de besnijdenis van een Jood geen waarde heeft als hij de Torah (geboden) niet houdt. Het is de besnijdenis van het hart waar God naar kijkt: *Besneden zijn is niets en onbesneden zijn is niets, maar het in acht nemen van de geboden van God.* (1 Korinthiërs 7:10 en Romeinen 2:25-29).

Vrijkopen van de eerstgeborene, Pidyon haben

Na de Uittocht uit Egypte, waar alle eerstgeborenen van de Egyptenaren stierven, heiligde God alle eerstgeborenen Israëlieten voor zichzelf om Hem te dienen: *'Heilig voor Mij alle eerstgeborenen: alles wat de baarmoeder opent onder de Israëlieten, van de mensen en van het vee, dat behoort Mij toe'* (Exodus 13:2). Na de affaire met het gouden kalf veranderde God dit: de stam van Levi zou Hem dienen in de Tabernakel en de Tempel:

De HEERE sprak tot Mozes: En Ik, zie, Ik neem de Levieten uit het midden van de Israëlieten, in plaats van elke eerstgeborene onder de Israëlieten, die de baarmoeder opent. De Levieten zullen Mij toebehoren, want alle eerstgeborenen behoren Mij toe. Op de dag dat Ik alle eerstgeborenen in het land Egypte trof, heb Ik alle eerstgeborenen in Israëel, van de mensen tot het vee, voor Mijzelf geheiligd. Zij behoren Mij toe. Ik ben de HEERE. (Numeri 3:11-13)

Omdat er meer eerstgeboren Israëlieten waren dan Levieten, werden deze vrijgekocht van de dienst voor vijf zilveren sikkels. Dit is een traditie geworden in Joodse gezinnen: het eerste kind dat wordt geboren wordt vrijgekocht voor de waarde van vijf zilveren sikkels, indien het een jongen is, en er geen misgeboorte aan vooraf ging en de geboorte geen keizersnede is geweest.

Op zijn website vertelt [Bart Gijsbertsen](#) bij de uitleg van dit Bijbelgedeelte over dit eeuwenoude ritueel in Joodse kring, [pidyon haben](#), het vrijkopen van de zoon:

Een screenshot uit de video over een pidyon haben, <https://youtu.be/Rwd08M7pr3A>

Ik keek naar een kort filmpje over een jong gelovig Joods gezin. Ze hadden net hun eerste kind gekregen, een jongetje. En er was, gelukkig, geen miskraam aan voorafgegaan; dus de jongen was echt de 'eerste die de moederschoot doorbrak' – zoals de Naardense Vertaling het Hebreeuws precies vertaalt. En dat betekende dat de jonge vader met zijn kind naar een cohen, een priester moest. Want een mannelijke eersteling is nooit van jou, maar altijd voor de cohen. Maar je kunt – en móet zelfs – je eersteling vrijkopen. Voor zo'n 60 dollar had de vader zilveren munten gekocht. En met zijn zoontje van 30 dagen oud zag je hem verschijnen bij de cohen. En in de kring van de gemeente overhandigde hij de cohen de zilveren munten.

'Zo', zei hij, met een knipoog naar alle mensen die getuige waren, 'voor 60 dollar heb ik hem teruggekocht, en nu wil ik hem voor geen miljoen meer kwijt'.

Woordenschat

בָּשָׂר	básár (m)	Vlees, lichaam
בְּרִית	b'riet (v)	Verbond, bond
בְּרִית־מִילָה	b'riet miláh	Besnijden; 'in het verbond snijden'
הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה	habriet hach ^a dásháh	Het Nieuwe Verbond/Testament
זָכָר, זָכָר	záchár (m)	Mannelijk
לֵב, לֵבָב	lev, leváv (m!)	Hart לֵבָבוֹת ^l evávot
מָל, מוֹל	mál (moel) [pa'al]	Besnijden (geen werkwoord-opdracht, u heeft het niet nodig)
נִמּוֹל	nimmol [nif'al]	Besneden worden
מוֹהֵל	mohel (m)	Besnijder
נֶפֶשׁ	nèfèsh (v!)	Ziel, levensgeest, persoon, psyche. נַפְשׁוֹת, נַפְשִׁים
סַדֵּק	sandáq	Peetvader; hij die de boreling op schoot heeft bij besnijdenis
עָרֵל	árel (bn m)	Onbesnedene עָרְלִים áreliem
עוֹרְלָה, עוֹרְלָה	orláh (v)	Voorhuid; vrucht van jonge vruchtboom in de eerste drie jaar
סַעֲדָה, סַעֲדָה	s ^e oedáh (v)	Maaltijd

סְעוּדַת מִצְוָה	s ^e oedat mitzwah	Maaltijd vanwege de mitzwah (het verrichte gebod)
פְּדִיוֹן הַבֵּן	pidyon haben	Vrijkopen (of losgeld) van de zoon

Mopjes

'Ik herinner me de besnijdenis van een van onze zonen, toen zijn driejarig zusje de voorbereidingen gadesloeg en vroeg of zij ook besneden was toen ze "klein" was. "Nee", zei ik, "de jongens moeten nog bijgewerkt worden, maar wij zijn al helemaal goed.". Daar was ze heel tevreden mee.' (Bloeme Evens-Emden, NIW 31 januari 2014)

Een jongen vraagt aan een Joodse jongen hoe het is om besneden te worden. Zijn antwoord: 'Nou, ik kon een jaar niet lopen en twee jaar niet praten' (Bron: Joods Museum Wenen).

Opdracht 1 Bijbel. Noteer de uitspraak en de vertaling. Zie de woordenlijst, [les 200](#).

וּבֶן-שָׁמֹנֶת יָמִים, יְמוּל לָכֶם כָּל-זָכָר .....

וְעַרְל זָכָר, אֲשֶׁר לֹא-יְמוּל אֶת-בְּשָׂר עַרְלָתוֹ .....

בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה, נִמּוּל אַבְרָהָם, וַיִּשְׁמָעֵאל, בְּנוֹ .....

וַיָּשׁוּב מִלְּאֶרְצוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵית .....

וַיְמַל יְהוָה אֶת-לִבְבּוֹ, וְאֶת-לִבְבִּי זָרְעָךְ: לֹא-הִבֵּה אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ--לְמַעַן חַיֶּיךָ .....

אִשָּׁה, מִפְּלִשְׁתִּים הָעַרְלִים .....

Bronnen: Diverse ziekenhuis-websites, nl.wikipedia.org/wiki/Circumcisie; Reformatorisch Dagblad 28-06-2012, 24-08-2012, 01-09-2012, 21-11-2013, 14-12-2014, Israel Today Magazine juni 2013; Di Cheskel Dovid - Opera propria, CC BY 3.0, commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=3117151 (foto besnijdenis); messianieuws.nl

Zie ook: www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4507030,00.html New study: Infant circumcision comparable to childhood vaccination; www.israelendebijbel.nl
webapp.fkt.uvt.nl/dibsa/newsletter/design1/efemeriden309 Uitleg Genesis 17:10-11
webapp.fkt.uvt.nl/dibsa/newsletter/design1/efemeriden310 Uitleg Genesis 17:12-13